

سبک زندگی و تلفن همراه هوشمند

دکتر تهمینه شاوردی

دانشیار و پژوهشی جامعه‌شناسی جهاد دانشگاهی

و

آقای احمدی مزینانی

برای بیانی

پژوهشگاه

علوم انسانی و مطالعات اجتماعی

سرشناسه	شاوردی، همینه ۱۳۴۲ -
عنوان و نام پدیدآور	سبک زندگی و تلفن همراه هوشمند/ همینه شاوردی، آتوسا محمدی مزنایی، پروانه بیانی.
مشخصات نشر	تهران: پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات اجتماعی، ۱۳۹۴.
مشخصات ظاهری	۱۴۳ص
شابک	۹۷۸-۶۰۰-۹۲۸۴۷-۸-۸
وضعیت فهرست نویسی	فیبا
یادداشت	کتابنامه.
سود	تلفن همراه -- جنبه های اجتماعی
موضوع	شیوه زندگی
زبان	محمدی مزنایی، آتوسا، ۱۳۵۱ -
نشر فزوده	بیانی، پروانه، ۱۳۵۷ -
شناسه اثر	پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات اجتماعی جهاد دانشگاهی
رده بندی کنگره	۱۳۹۴ س ۲ش/ ۹۷۱۳ HE
رده بندی دیویی	۳۰۳/۴۸
شماره کتاب شناسی ملی	۴۱۰۰۰۹۹

سبک زندگی و تلفن همراه هوشمند

دکتر همینه شاوردی، آتوسا محمدی مزنایی، پروانه بیانی
پژوهشگر گروه پژوهشی جامعه شناسی جهاد دانشگاهی
ناشر: پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات اجتماعی جهاد دانشگاهی
ویراستار ادبی و فنی: سیده سپیده فرجی

صفحه آرا: سکتینه مجرد فرد

چاپ اول: ۱۳۹۴

شمارگان: ۱۰۰۰ جلد

قیمت: ۹۰۰۰ تومان

حق چاپ و نشر محفوظ است.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات اجتماعی

نشانی: تهران، خیابان انقلاب اسلامی، خیابان دانشگاه.

خیابان شهید وحید نظری، شماره ۴۷

تلفن: ۰۲۱-۶۶۴۹۷۵۶۱-۵ - ۶۶۹۵۱۵۹۳

دورنگار: ۶۶۴۹۲۱۲۹

E-mail: info@ihss.ac.ir

www.ihss.ac.ir

سخن پژوهشگاه

در سال‌های اخیر جهان شاهد رشد گسترده و بی‌وقفه‌ای در استفاده از فناوری‌های اطلاعات و ارتباطات بوده است و رسانه‌های جدید با قابلیت‌های متنوعی که دارند، توانسته‌اند نقش مهمی در این زمینه ایفا نمایند.

آمار استفاده از این رسانه‌ها نشان می‌دهد که تلفن همراه هوشمند به لحاظ ویژگی‌های خاص و نوع کاربردهایش نسبت به سایر رسانه‌ها بیشتر مورد استقبال قرار گرفته است. همچنین نسبت به سایر تأملی بر همه ابعاد زندگی بشر از جمله سبک زندگی او داشته باشد. نقش و تاثیر تلفن هوشمند بر زندگی روزمره و انتخاب سبک زندگی همه اقشار جامعه به‌ویژه جوانان - غیرقابل چشم‌پوشی است و می‌توان ادعا داشت که این فناوری از یک ابزار فنی صرفاً، تبدیل به یک کالای فرهنگی - اجتماعی در میان اقشار جامعه شده است. روند این تحول، ضرورت بررسی ابعاد و زوایای مختلف این وسیله پیشرفته ارتباطی و نقش عمده‌ای که در سبک زندگی و انگوهای رفتاری فردی و اجتماعی جوانان ایفا می‌کند را ایجاب می‌نماید.

گروه پژوهشی جامعه‌شناسی پژوهشگاه با درک این ضرورت، بررسی این موضوع را در کانون توجه خود قرار داده است و با طراحی و اجرای همایش ملی تلفن همراه هوشمند و سبک زندگی تلاش نمود زمینه تعامل و هم‌فکری صاحب‌نظران حوزه و دانشگاه را در این زمینه فراهم سازد.

کتاب حاضر با دغدغه مطالعه و بررسی کنکاش‌ها و فرصت‌هایی که به واسطه

استفاده از این رسانه در جامعه ایجاد شده است، ضرورت طرح ابعادی از فرصت‌های ایجاد شده با هدف کمک به بسترسازی و گسترش ادبیات نظری و تجربی تدوین شده است.

بدیهی است به لحاظ تأثیر گسترده این رسانه در ایجاد و تغییر رفتارها و ارتباطات فردی و اجتماعی، امکان پرداختن به همه تأثیرات در این نوشتار امکان‌پذیر نیست؛ از این رو در مطالعه حاضر تلاش شده تنها به فرازهایی از سبک زندگی و تلفن همراه هوشمند که در جامعه ما پررنگ‌تر است، پرداخته شود.

پژوهش‌آمیز خود لازم می‌داند از همکاری مؤلفان گرامی که به غنای این حوزه کمک کرده‌اند تشکر نمود. همچنین از همکاران پژوهشگاه در معاونت آموزشی و اداره ترویج یافته‌های پژوهشی، آقای سید ابوالفضل موسویان مدیر این اداره و نیز جناب آقای رضا صمیمی همکار اداره که در به نتیجه رسیدن زحمات مؤلفان نقش اساسی داشته‌اند، قدرش می‌شود. امید است مخاطبان این اثر که طیف گسترده‌ای از دانشجویان و کارشناسان علاقه‌مند را پوشش می‌دهد، با راهنمایی ارزشمند خود در غنای این اثر یاری‌رسان باشند.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات اجتماعی جهاد دانشگاهی

زمستان ۱۳۹۴

فهرست مطالب

۹	 مقدمه
۱۱	 سبک زندگی
۱۴	 جنسیت و سبک زندگی
۱۵	 سن و دوره عمر و تأثیر آن بر سبک زندگی
۱۶	 الگوهای سبک زندگی در ایران
۱۸	 رویکردهای جامعه‌شناسی حوزه سبک زندگی
۱۸	 کارل مارکس
۱۹	 تورشتاین ویلن
۲۰	 جرج زیمل
۲۱	 وبر
۲۲	 دیوید چنی
۲۳	 بورديو
۲۵	 گیدنز
۲۶	 رویکردهای مصرف فرهنگی
۲۶	 الف) دیدگاه مصرف انفعالی
۲۸	 ب) دیدگاه مصرف ارتباطی
۲۹	 ج) دیدگاه مصرف ابداعی
۴۳	 گذران اوقات فراغت
۵۲	 مد و پوشش

۵۶	شبکه‌های اجتماعی مد و پوشش.....
۵۷	نقش شبکه‌های اجتماعی مجازی در اشاعه مد و الگوها.....
۶۰	روند ورود و ضریب نفوذ تلفن همراه در جهان و ایران.....
۶۷	کارکردها و کار ویژه‌ها.....
۷۳	فرهنگ، ارزش‌ها و هویت‌یابی جوانان.....
۸۲	منابعات نسلی و تلفن همراه هوشمند.....
۸۵	جوانان.....
۸۶	کودکان نوجوانان.....
۸۷	امنیت اجتماعی، فضای مجازی.....
۸۹	ارتباط میان فردی - جته‌ای در شبکه‌های اجتماعی مجازی.....
۹۲	سواد رسانه‌ای.....
۹۷	آموزش الکترونیکی.....
۱۰۵	گزارش یک پژوهش: تلفن همراه هوشمند و آموزش.....
۱۱۰	تبلیغات و بازاریابی.....
۱۱۹	تجارب سایر کشورها.....
۱۲۹	نتیجه‌گیری.....
۱۳۵	فهرست منابع.....

مقدمه

تلفن همراه پدیده چندان تازه‌ای نیست، اما فناوری کاملاً نوینی موجب تبدیل شدن آن به یک پدیده جهانی شده است. «نسل اول» تلفن‌های همراه که از فناوری آنالوگ استفاده می‌کردند، پیشگام به کرسی نشاندن این ایده بودند که ارتباطات و تحرک داشتن را می‌توان همراه هم کرد. فناوری دیجیتال موجب تولید «نسل دوم» این تلفن‌ها شد که پرسرعت‌تر، کوچک‌تر، ظریف‌تر و راحت‌تر بودند. همراه با استمرار کاهش قیمت‌ها و افزایش برد تماس‌ها، فواصل هرچه دورتر، محبوبیت تلفن‌های همراه نیز بیشتر شد. اکنون تعداد خطوط تلفن‌های همراه بسیار بیش از عرضه خطوط جدید تلفن‌های ثابت است. در بعضی از کشورهایی که زیرساخت تلفنی توسعه نیافته‌ای دارند و یا کمبود خطوط تلفن ثابت موبایل، تلفن‌های همراه گزینه‌ای مطمئن به حساب می‌آیند که می‌توانند خدمات ضروری را ارائه کنند.

«نسل سوم» فناوری تلفن همراه در دوره «اینترنت بی‌سیم» به بازار آمد. به کمک معاهده کاربرد بی‌سیم (WAP)، اطلاعات متنی پایگاه‌های شبکه‌ای به صورت کلمات روی صفحه نمایش تلفن‌های همراه نقش بست. کاربران قادر بودند فقط با تلفن همراه خود و بدون داشتن رایانه یا صفحه نمایش به اینترنت وصل شوند و کارهای مختلفی انجام دهند، از عملیات بانکی گرفته تا سفارش و خرید بلیط‌های مسافرتی و با خواندن عناوین روزنامه‌ها و قیمت سهام، دیگر نیازی به رایانه‌ها و اتصال از طریق تلفن برای وارد شدن به شبکه‌ها نبود، هرچند که برای استفاده‌های طولانی‌تر از شبکه

همچنان از رایانه و تلفن استفاده می‌شد، اما برای انجام معامله‌های سریع، تلفن‌های همراه متصل به شبکه، روشی سریع‌تر و آسان‌تر برای دسترسی به اینترنت بود. گسترش سریع، فراگیر و همه‌جانبه تلفن همراه، به‌ویژه تلفن همراه هوشمند، موجب پیدایش سبک نوینی از زندگی به‌خصوص در ارتباطات اجتماعی، اقتصادی، سیاسی و آموزشی گردید. تأثیر این ارتباطات بر رفتارها و ارزش‌های جامعه به تبع آن سبک زندگی بوده است. همگونی ناشی از این ارتباطات سبک زندگی را به‌ویژه در ایران، هدایت می‌کند که می‌تواند با مدیریت مناسب انسان، فرصت‌های نوینی برای افزایش دانش، آگاهی و مشارکت گسترده در میان کاربران پدید آورد. فرصت‌هایی که می‌تواند مسیر توسعه جوامع را در همه ابعاد امکان‌پذیر سازد.

قدرت «همه مکانی» و «همه زمانی» این فناوری جدید از مهم‌ترین ویژگی‌های آن است که این وسیله را از سایر رسانه‌ها (به لحاظ ایجاد این تحولات شگرف) متمایز ساخته است. در عین حال باعث ایجاد رسانه‌هایی در اذهان شده که به‌نوبه خود سبک‌ساز چالش‌هایی در این حوزه در سطح جامعه گردیده است. اکنون سبک جدیدی از زندگی روزمره رقم خورده که باعث شده افرادی که پذیرای گسترش فناوری‌های نوین در ابعاد گوناگون زندگی روزمره هستند، از فرصت‌های جدید و متنوع آن برای دانش‌افزایی، ایجاد مشارکت، افزایش خلاقیت، تغییرات تعاملات و بهره‌گیری از تأثیرات بالقوه اشکال جدید فناوری‌های اطلاعاتی و ارتباطی از سطح فردی تا سطح جهانی مطلع گردند.